

GENERALINIO ADVOKATO

NIILO JÄÄSKINEN IŠVADA,

pateikta 2011 m. liepos 14 d.(1)

Byla C-93/10

Finanzamt Essen-NordOst

prieš

GFKL Financial Services AG

(*Bundesfinanzhof* (Vokietija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Abejotiną skolą pirkimas už kainą, apskaičiuotą vertinant sąsipareigojimų nevykdymo tikimybę – Šeštoji PVM direktyva – Taikymo sritis – 2 straipsnio 1 dalis – Paslaugų teikimas už atlygą – 13 straipsnio B skirsnio d punktas – Atleidimas nuo mokesčio – Skolų išieškojimas ir faktoringas – 11 straipsnio A skirsnio 1 dalies a punktas – Apmokestinamoji vertė“

1. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su banko abejotiną skolą perleidimu *GFKL Financial Services AG* (toliau – *GFKL*) mažesne už ją nominalią vertę kaina. *Bundesfinanzhof* (Federalinis finansų teismas) siekia išsiaiškinti, ar šis sąsigijimas patenka į pridėtinės vertės mokesčio taikymo sritį, ir, jeigu patenka, ar jis laikytinas „skolų išieškojimu ir faktoringu“, o jei taip, – kokia turėtų būti apmokestinamoji vertė.
2. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą buvo pateiktas siekiant išsiaiškinti Sprendimo *MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring GmbH* (toliau – *MKG*)(2) taikymo apimtį. Minėtoje byloje Teisingumo Teismas nusprendė, kad ekonominę veiklą, kai tokio subjekto išpirkdamas skolas perima skolininkų sąsipareigojimų nevykdymo riziką ir kuriam klientai už tai moka atlygą, yra „skolų išieškojimo ir faktoringo“ paslaugos teikimas(3). Teisingumo Teismo nuomone, šiuo atveju teikiamų paslaugų sudaro tai, kad perleidžiamas nuo skolų išieškojimo ir jo nesumokėjimo rizikos(4).
3. Šalys nesutaria dėl to, ar nagrinėjama byla taikytinas Sprendimas *MKG*, ar ji yra kitokia, taip pat, ar reikėtų persvarstyti šio teismo praktiką.
4. Diogenas Laertietis (*Diogenes Laertius*), veikalo apie graikų filosofijų ir gyvenimo būdų pirmojoje III a. pusėje autorius, savo knygoje „Iškilių filosofų gyvenimai ir nuomonės“ rašė apie Platono pateiktą žmogaus apibrėžimą(5). Jis pasakoja, kaip Platonas susilaukė visuotinio pritrimo, apibūdindamas žmogų kaip „gyvūną, turintį dvi kojas ir be plunksnų“. Kai Diogenas Sinopietis (*Diogenes Sinopeus*), arba Cinikas, nupešė gaidę ir atnešė mokyklą tardamas žodžius: „Štai Platono žmogus“, apibrėžime buvo pridėta „be to, su plokščiais nagais“.
5. Teisingumo Teismo Sprendime *MKG* pateiktas sąvokos „skolų išieškojimas ir faktoringas“

apibrėžimas yra platus ir, kaip atrodo, ? j? ?eina ne tik faktoringo susitarimai, kurie buvo tos bylos dalykas, bet taip pat bet kuris sandoris, kuriuo perleidžiama skola ir susijusi ?sipareigojim? ne?vykdyto rizika. Tod?l, kaip atsitiko su Platono pateiktu žmogaus apibrėžimu, nagrin?jamas prašymas priimti prejudicin? sprendim? suteikia galimyb? patobulinti Sprendime MKG pateikt? apibrėžim?.

I – Teisinis pagrindas

ES teis?

– Šeštoji PVM direktyva(6)

6. Šeštosios PVM direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje apibrėžiama šios direktyvos taikymo sritis. Šioje dalyje nurodyta, kad PVM apmokestinamas „preki? tiekimas ar paslaug? teikimas, kai šalies teritorijoje už atlyg? prekes tiekia ar paslaugas teikia apmokestinamasis asmuo, veikdamas kaip toks“.

7. 4 straipsnyje „apmokestinamasis asmuo“ apibrėžiamas kaip bet kuris asmuo, savarankiškai vykdomas bet kuri? ekonomin? veikl?, nurodyt? šiame straipsnyje, nesvarbu, koks tos veiklos tikslas. Ekonomin? veikla išvardyta šio straipsnio 2 dalyje:

„Šio straipsnio 1 dalyje nurodyta ekonomin? veikla apima visoki? gamintoj?, prekiautoj? ir kit? paslaugas teikian?i? asmen? veikl?, ?skaitant kasyb?, žem?s ?kio veikl? bei ?vairi? profesij? atstov? veikl?. Materialaus ir nematerialaus turto naudojimas, siekiant gauti nuolatini? pajam?, taip pat laikomas ekonomine veikla.“

8. Atitinkamoje 6 straipsnio „Paslaug? teikimas“ dalyje numatyta:

„1. „Paslaug? teikimas“ – tai bet koks sandoris, kuris n?ra preki? tiekimas, kaip apibrėžta 5 straipsnyje.

Tokie sandoriai gali b?ti, *inter alia*:

– nematerialiojo turto perleidimas, nesvarbu, ar to turto nuosavyb?s teis? patvirtinama dokumentu, ar ne,

<...>“

9. 11 straipsnio A skirsnio 1 dalies a punkte apmokestinamoji vert? apibrėžiama kaip „viskas, kas sudaro atlyg?, kuris yra ar turi b?ti tiek?jo gautas iš pirk?jo, kliento ar tre?iosios šalies už tokias prekes ar paslaugas, ?skaitant subsidijas, tiesiogiai susijusias su ši? preki? ar paslaug? kaina“.

10. 13 straipsnyje reglamentuojamas atleidimas nuo PVM. Pagal 13 straipsnio B skirsnio d punkto 1, 2, 3 ir 5 papunk?ius valstyb?s nar?s atleidžia nuo PVM:

„1. paskol? suteikim? ?skaitant derybas d?l paskolos, taip pat suteiktos paskolos prieži?r?, kai j? vykdo paskol? suteik?s asmuo;

2. derybas ir bet kokius sandorius d?l paskol? garantij? ar kitoki? finansini? užtikrinim?, taip pat paskol? garantij? prieži?r?, kai j? vykdo paskol? suteik?s asmuo;

3. sandorius, ?skaitant derybas, d?l ind?li? ir einam?j? s?skait?, mok?jim?, pervedim?, skol?, ?eki? ir kit? apyvar?i? dokument?, bet išskyrus skol? išieškojim? ir faktoring?;

<...>

5. sandorius, ?skaitant derybas, bet išskyrus valdym? ir saugojim?, susijusius su akcijomis, turto dalimis bendrov?se ar asociacijose, ?moni? obligacijomis [obligacijomis] ir kitais vertybiniais popieriais, išskyrus:

- dokumentus, nustatan?ius nuosavyb?s teis? ? prekes,
- 5 straipsnio 3 dalyje nurodytas teises ar vertybinius popierius.“

II – Sprendimas MKG

11. *M?GmbH* importuodavo automobilius ir per savo platinimo tinkl? juos tiekdamo ? Vokietijos rink?. *Factoring KG* (v?liau tapusi MKG), kuri kartu su *M?GmbH* priklaus? *Trapp?Dries/Mitsubishi* grupei, ?m?si finansuoti *M?GmbH* veikl?. Šiuo tikslu ir pagal faktoringo sutart? *Factoring KG* kiekvien? savait? nupirkdavo platintoj? skolas *M?GmbH* už kain?, atitinkan?i? toki? skol? nominali?j? vert?, ir už tai ji gaudavo 2 % faktoringo komisinius ir 1 % papildom? atlyginim? (*del credere*) nuo nominaliosios skol? vert?s, taip pat pal?kanas, skai?iuojamas atsižvelgiant ? kiekvien? dien? esant? platintoj? nepadengt? ?siskolinim? *Factoring KG* likut?.

12. *Factoring KG* užsi?m? tiek tikruoju faktoringu, tiek ? faktoring? panašia veikla, nes ji: 1) kai kuri? skol? atžvilgiu prisi?m? rizik? d?l ?sipareigojim? ne?vykdyimo be teis?s nesumok?jimo atveju pateikti atgr?žtin? reikalavim? *M?GmbH* (tikrasis faktoringas); be to, 2) sutiko išieškoti likusias skolas *M?GmbH* su teise pateikti jai atgr?žtin? reikalavim? (? faktoring? panaši veikla). Pagal Vokietijos mokes?i? administratoriaus praktik? tikrasis faktoringas nebuvo laikomas finansuojan?io asmens paslaug? teikimu, tod?l atskaita buvo neleidžiama. Ta?iau ? faktoring? panaši veikla buvo laikoma apmokestinamu finansuojan?io asmens paslaug? teikimu(7).

13. *Bundesfinanzhof* pateik? du prejudicinius klausimus, kuriais iš esm?s siekiama išsiaiškinti, ar tikrasis faktoringas yra apmokestinamas sandoris, ar jis yra neapmokestinamas pagal kuri? nors Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto nuostat?.

14. Teisingumo Teismas nusprend?, kad ?kio subjektas, kuris išpirkdamas skolas perima ?sipareigojim? ne?vykdyimo rizik? ir kuriam klientai už tai moka atlyg?, vykdo ekonomin? veikl?, kaip ji suprantama pagal Šešt?j? PVM direktyv?. Be to, Teisingumo Teismas nusprend?, kad tokia veikla nebuvo atleista nuo PVM, nes prilygo „skol? išieškojimui ir faktoringui“, tod?l šiai veiklai nebuvo taikomas 13 straipsnio B skirsnio d dalies 3 punkte numatytas atleidimas nuo mokes?io.

III – Faktin?s aplinkyb?s ir prejudiciniai klausimai

15. 2004 m. spalio 26 d. GFKL sudar? pirkimo sutart? su banku, pagal kuri? ?sigijo hipotek? ir skol? teises pagal 70 nutraukt? paskol? sutar?i? su pasibaigusiu mok?jimo terminu (toliau – „teisi? ir reikalavim? portfelis“)(8), kuri? nominali vert? buvo 15 500 915,16 euro, už tai sumok?jusi 8 034 883 eurus.

16. Nuo pirkimo sutartyse numatytos referencin?s dienos, t. y. 2004 m. balandžio 29 d., parduoti objektai buvo „administruojami ir saugomi“ GFKL s?skaita ir rizika. Banko skolininkai buvo informuoti apie š? sandor? ir kreditoriaus pasikeitim? banko išsi?stais vadinamaisiais „atsisveikinimo laiškais“ (angl? k. *good-bye letters*). Be to, nuo referencin?s dienos apmok?jimai pagal parduotus objektus priklaus? GFKL. Sutartyje buvo aiškiai numatyta, kad n?ra jokios banko

atsakomybės už skolą išieškojimą ir ekonominį finansinį užtikrinimą verta.

17. GFKL laikosi nuomonės, kad skola pirkėjas neteikia pardavėjui PVM apmokestinamą paslaugą. Vis dėlto remdamasi *Bundesministerium der Finanzen* (Federalinė finansų ministerija, toliau – FFM) 2004 m. birželio 3 d. raštu, kuris buvo skirtas įgyvendinti Sprendimą *MKG*, GFKL pateikė pirminį mokesčio deklaraciją.

18. Apskaičiuodama deklaruotą PVM sumą GFKL preziumavo, kad atlygą sudaro skirtumas tarp teisių ir reikalavimų portfelio „nominalios ekonominės vertės“ (*wirtschaftlicher Nennwert*), dėl kurios susitarė šalys (preliminariai realizuojamos skolos suma, iš jos atskaičiuojamas 5,97 % palūkanas už laikotarpį, per kurį skola preliminariai turėtų būti realizuota), ir pirkimo kainos. Šalys apskaičiavo, kad nominali ekonominė skolos vertė buvo 8 399 808 eurai.

19. Tuomet GFKL dėl savo pirminės deklaracijos pateikė skundą. Atsakovs *Finanzamt Essen/NordOst* (Eseno šiaurės rytų mokesčių administratorius) atmetė skundą kaip nepagrįstą. GFKL dėl tokio sprendimo pateikė skundą *Finanzgericht* (Finansų teismas). *Finanzgericht* patenkino skundą nusprendęs, kad, priešingai nei tikrojo faktoringo atveju, abejotinė skola perleidimas nėra pardavėjui teikiama PVM apmokestinama paslauga.

20. Paskui byla buvo perduota *Bundesfinanzhof*, kuris nusprendė, jog reikia Teisingumo Teismui pateikti šiuos tris klausimus prejudiciniam sprendimui priimti:

„1. Dėl 1977 m. gegužės 17 d. Šeštosios Tarybos direktyvos 77/388/EEB dėl valstybių narių apyvartos mokesčių įstatymų derinimo 2 straipsnio 1 dalies ir 4 straipsnio išaiškinimo:

Ar parduodant (perkant) abejotinas skolas, kai pirkėjas perima išieškojimo teisę ir įsipareigojimą nevykdymo riziką, pastarasis laikytinas teikiančiu paslaugą už atlygą ir vykdančiu ekonominę veiklą, jei kaina nustatoma:

– ne remiantis nominalia skola verte, atskaičiuojama pagal bendrą susitarimą fiksuotą sumą išieškojimo išlaidoms ir įsipareigojimų nevykdymo rizikai padengti, o

– remiantis kiekvienos paskolos atžvilgiu vertinta įsipareigojimų nevykdymo rizika, kai išieškojimo išlaidoms, palyginti su kaip įsipareigojimų nevykdymo rizika atskaičiuota suma, tenka tik antraeilis vaidmuo?

2. Jei atsakymas į pirmąjį klausimą būtų teigiamas, dėl 1977 m. gegužės 17 d. Šeštosios Tarybos direktyvos 77/388/EEB dėl valstybių narių apyvartos mokesčių įstatymų derinimo 13 straipsnio B skirsnio d punkto 2 ir 3 papunkčių išaiškinimo:

a) Ar pirkėjo įsipareigojimų nevykdymo rizikos perėmimas, siegiant abejotinas skolas už daug mažesnę nei nominalioji vertę kainą, atleidžiamas nuo mokesčio kaip finansinio užtikrinimo ar kitokios garantijos suteikimas?

b) Jei rizikos perėmimas atleidžiamas nuo mokesčio, ar skola išieškojimas atleidžiamas nuo mokesčio kaip vienos paslaugos elementas, ar kaip papildoma paslauga, ar vis dėlto jis apmokestinamas kaip atskira paslauga?

3. Jei atsakymas į pirmąjį klausimą būtų teigiamas, dėl 1977 m. gegužės 17 d. Šeštosios Tarybos direktyvos 77/388/EEB dėl valstybių narių apyvartos mokesčių įstatymų derinimo 11 straipsnio A skirsnio [1 dalies] a punkto išaiškinimo:

Ar atlygis už apmokestinamas paslaugas nustatomas remiantis šalių prognozėmis, ar realiomis išieškojimo išlaidomis?“

21. Rašytines pastabas pateikė GFKL, Vokietijos ir Airijos vyriausybės bei Komisija, visų jų atstovai dalyvavo 2011 m. gegužės 12 d. teismo posėdyje.

IV – Preliminarios pastabos

22. Pirmiausia reikėtų išsiaiškinti Teisingumo Teismo užduotį nagrinėjamoje byloje.

23. GFKL ir Airijos vyriausybės siekė parodyti Sprendimo *MKG* skirtingumą atsižvelgiant į tai, kad šioje byloje buvo kalbama apie faktoringo sutartį, kuri pareigojo *Factoring KG* kiekvieną savaitę nupirkti atsiradusias skolas, o nagrinėjama byla susijusi su vieninteliu skolų pirkimu.

24. Nors pritariu nuomonei, kad prastai faktoringas yra susijęs su pastoviais finansuotojo ir kliento verslo santykiais, šioje byloje nėra būtina nagrinėti, ar aptariama situacija prilygsta faktoringui. Mano nuomone, Europos Sąjungoje PVM reglamentuojančiuose teisės aktuose nėra savarankiškos faktoringo sąvokos dėl dviejų priežasčių.

25. Pirmą, skiriasi Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 3 papunktio kalbinės versijos: devynioje kalbinės versijoje nurodyta, kad minėta nuostata numatytas atleidimas nuo mokesčio netaikomas „skolų išieškojimui ir faktoringui“(9), o vienuolikoje kalbinės versijos nurodytas tik „skolų išieškojimas“(10). Atitinkamoje nuostatoje, trauktoje PVM direktyvos 135 straipsnio 1 dalies d punktą, faktoringas neminimas nė vienoje kalbinės versijos.

26. Antra, byloje *MKG* nagrinėjama situacija nepateko į Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 3 papunktio taikymo sritį, nes prilygo „skolų išieškojimui“. Iš tikrųjų Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad faktoringas turi būti laikomas tik veiklos, patenkančios į bendresnę sąvoką „skolų išieškojimas“, rūšimi, neatsižvelgiant į jos vykdymo pobūdį(11).

27. Taigi nagrinėjamoje byloje Teisingumo Teismo prašoma nuspręsti, ar banko ir GFKL santykiai laikytini pastarosios bendrovės skolų išieškojimo paslaugos, kuri yra platesnė sąvoka nei faktoringas, teikimu bankui.

V – Ar nagrinėjamas atvejis patenka į Šeštosios PVM direktyvos taikymo sritį?

1. Paslaugos teikimas ir ekonominė veikla

28. Šeštosios PVM direktyvos 2 straipsnyje numatyta, kad PVM apmokestinamas bet koks paslaugų teikimas valstybės narės teritorijoje už atlygą. Šis straipsnis reikalauja skaityti kartu su minėtos direktyvos 4 straipsniu, kuriame nurodyta, kad tik ekonominio pobūdžio veikla yra apmokestinama.

29. Šeštosios PVM direktyvos 6 straipsnyje „paslaugų teikimas“ apibrėžtas kaip bet koks sandoris, kuris nėra prekės tiekimas. Taigi tai yra likutinė kategorija, kuri Teisingumo Teismas aiškino plačiai. 6 straipsnyje taip pat nurodyta, kad paslaugų teikimas gali apimti, be kita ko, nematerialiojo turto perleidimą, nesvarbu, ar to turto nuosavybės teisė patvirtinama dokumentu, ar ne.

30. Kalbant apie nematerialiojo turto perleidimą, reikšmingi yra du sprendimai. Sprendime *Swiss Re* Teisingumo Teismas nusprendė, kad gyvybės perdraudimo sutarties portfelio perleidimas buvo paslaugų teikimas, nes tai buvo nematerialiojo turto perleidimas(12). Byloje *First National Bank of Chicago* Teisingumui Teismui reikėjo išnagrinėti sandorius, pagal kuriuos

sutarta vienos valiutos suma buvo perkama už tai, kad buvo parduodama sutarta kitos valiutos suma ir dėl kurių sąlygų (valiutos rūšies, sumos ir vertės nustatymo datos) susitarė šalys(13). Teisingumo Teismas nusprendė, kad tokie sandoriai laikytini paslaugų teikimu, nes tai buvo nematerialiojo turto perleidimas(14), o paslauga buvo banko pasirengimas sudaryti tokius sandorius(15).

31. Mano nuomone, Šeštosios PVM direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje nurodytas nematerialiojo turto perleidimas susijęs su situacija, kai perleidėjas (nagrinėjamu atveju bankas) perleidžia skolą per mokėjui (GFKL). Tokiu atveju perleidėjas teikia paslaugą per mokėjui.

32. Tačiau nagrinėjamoje byloje keliamas klausimas, ar gali būti laikoma, jog per mokėjus teikia paslaugas perleidėjui. Šeštosios PVM direktyvos 6 straipsnio 1 dalis nepadedą atsakyti į šį klausimą.

33. Dėl skolų pirkimo Sprendime *MKG* Teisingumo Teismas nusprendė, kad tikrojo faktoringo atveju skolų pirkimas yra paslauga, t. y. pardavėjo atleidimas nuo skolų išieškojimo ir į nesumokėjimo rizikos(16). Teisingumo Teismo nuomone, tai buvo skolų išieškojimo paslauga, todėl ji nebuvo atleidiama nuo mokesčio pagal Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 3 papunktį(17).

34. Vis dėlto manau, kad ne kiekvienas skolos pardavimas gali būti laikomas pirkėjo teikiama skolų išieškojimo paslauga.

35. Nors ir dėl skirtingų priežasčių, GFKL ir Vokietijos bei Airijos vyriausybės tvirtina, kad banko ir GFKL sandoris yra „tikras“ skolos perleidimas, t. y. pardavimas, kurio objektas yra teisių ir reikalavimų portfelis. Į teigimu, toks sandoris nėra susijęs su koku nors apmokestinamu GFKL paslaugų teikimu bankui. Atrodo, jog Komisija taip pat pritaria, kad „tikri“ skolos perleidimai nėra laikytini skolos išieškojimo paslauga, kurią per mokėjus teikia perleidėjui, tačiau, remdamasi prašymu priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo išdėstytais aplinkybėmis, ji daro išvadą, kad nagrinėjamu atveju egzistuoja paslaugos teikimui būdingų požymių.

36. Mano nuomone, Teisingumo Teismas apie tokių galimybių užsiminė Sprendime *MKG*, kuriame nurodė, kad negalima tvirtinti, jog finansuotojas turėtų būti laikomas *tik* kaip kliento perleidžiamą skolą gavėjas(18).

37. Gali būti taip, kad skolos perleidimas nebus skolų išieškojimo paslauga. Pavyzdžiui, įmonių perdavimo atvejais įmonių veiklai skirtą turto pirkėjas galėtų kaip dalį tokio turto įsigyti skolinius reikalavimus. Jei tokius pirkimus laikytume skolų išieškojimu, tai prieštarautų šių sandorių pobūdžiui.

38. Be to, pagal Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 3 papunktį nuo PVM atleidiama „sandoriai dėl skolų“. Tai reiškia, kad turi būti skolų perleidimas, kuris nėra „skolų išieškojimas“, antraip šis atleidimas nuo mokesčio neturėtų prasmės.

39. Todėl turi būti ne vien paprastas skolos perleidimas, kad būtų galima kalbėti apie skolų išieškojimą ir atitinkamai taikyti Sprendime *MKG*.

40. Nagrinėjamoje byloje ekonominis sandorio pobūdis atskleidžia, kad, be paprasto skolos sandorio, bankas dar gauna papildomos naudos, o tai rodo, kad šiuo atveju jis siekia gauti paslaugą ir ją gauna.

41. Banko skolinimo veiklos tikslas – gauti pajamų palūkanų forma nerizikuojant paskolintu kapitalu. Bankas neskolina pinigų siekdamas prekiauti savo skoliniais reikalavimais rinkoje, o

siekia susigrąžinti paskolintą kapitalą iš pradinio skolininko ar to subjekto, kurie laidavo ar kitaip užtikrino paskolos grąžinimą. Tuo banko paskolos skiriasi nuo skolos priemonių, kuriomis prekiaujama kapitalo rinkose, nepaisant to, kad obligacijos ir panašios priemonės reiškia jas išleidusio asmens skolą jų turėtojams.

42. Jei skolininkas nevykdo įsipareigojimų, paskolą suteikęs bankas siekia atgauti paskolintą kapitalą kartu su palūkanomis ir papildomomis išlaidomis imdamasis skolos išieškojimo, be kita ko, pasinaudodamas paskolos grąžinimą užtikrinančiomis priemonėmis.

43. Tarkime, nagrinėjamu atveju bankas įmėsi priemonių skolai išieškoti, tačiau paskui nusprendžia, kad nėra prasminga toliau tuo užsiimti. Taigi jis nutarė pasinaudoti GFKL paslaugomis, nes ši bendrovė galėtų veiksmingiau nei bankas išieškoti skolas dėl teisinio ir viešojo ryšio priežasčių, dėl kurių varžomi banko veiksmai šiuo atžvilgiu. Pagal šį sandorį GFKL turi išieškoti skolas, tačiau nebūtinai visas. Palūkanos, kurios įtrauktos kaip elementas apskaičiuojant ekonominę vertę, parodo, kad GFKL įgyja ne paskolą portfelį siekdama prekiauti, bet ketina pati išieškoti skolas per iš anksto nustatytą laikotarpį.

44. Šioje byloje nagrinėjama struktūra apima ne tik banką ir GFKL, bet taip pat skolininkus, taip sukurdamą trišalius santykius. Todėl GFKL vaidmuo yra gerokai sudėtingesnis nei greitai gendančios prekės atsargos, kaip antai maisto produktų su pasibaigusia galiojimo data, pirkėjo vaidmuo.

45. Nagrinėjamoje byloje bankas perleidžia GFKL ne vieną skolinį reikalavimą, bet daugybę skolų portfelį kartu su susijusiomis hipotekomis ir kitomis užtikrinimo priemonėmis, dokumentais ir papildomais reikalavimais. Akivaizdu, kad GFKL išsinagrinėjo su šiuo portfeliu susijusią riziką ir jo preliminarinę ekonominę vertę atsižvelgdama į apytikriai įvertintą tolesnio skolų išieškojimo sėkmę ir preliminariai realizuotiną užtikrinimo priemonių vertę. Šiuo sandoriu sukuriamą aiškiai palankesnį banko padėtis nei ta, kuri būtų, jei pats toliau užsiimtų skolų išieškojimu. Be to, GFKL siūlo bankui galimybę užbaigti daugelį santykių su klientais, kurie netenkina banko, ir išvaduoja ją nuo visų teisinių bei viešojo ryšio problemų, susijusių su nuolatinėmis pastangomis išieškoti skolas. Apibendrinant galima pažymėti, kad GFKL siūlo bankui ekonomiškai prieinamą galimybę visiems laikams išspręsti reikalus su 70 įsipareigojimų nevykdančiais klientais.

46. Atsižvelgdamas į tai, manau, kad bankas gauna daugiau naudos nei sumokėta esamų skolų vertę atitinkanti kaina. Kitaip tariant, bankas perka paslaugą iš GFKL, o GFKL teikia jam tokias paslaugas.

47. Jei yra paslaugų teikimas, tai nagrinėjamoje byloje būtinai turi būti ir ekonominė veikla. Todėl nereikia išsamiau nagrinėti Šeštosios PVM direktyvos 4 straipsnio 1 dalies.

2. Atlygis

48. Vis dėlto, kad paslauga patektų į Šeštosios PVM direktyvos taikymo sritį, ji turi būti teikiama už atlygą. Dauguma prašymų priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo abejonė dėl Šeštosios PVM direktyvos taikymo nagrinėjamoje byloje susijusios su atlygio egzistavimo klausimu.

49. Tam, kad būtų galima kalbėti apie atlygio egzistavimą, kaip jis suprantamas pagal Šeštąją PVM direktyvą, šalis turi sieti teisinis santykis, dėl kurio atliekami veiksmai vienas kito naudai. Kitaip tariant, atlygis turi būti mokamas už paslaugą⁽¹⁹⁾. Ši sąlyga taip pat žinoma kaip „tiesioginio ryšio reikalavimas“⁽²⁰⁾.

50. Sprendime *MKG Teisingumo Teismas* nusprendžia, kad tarp finansuotojo veiklos ir sumos,

kuri? jis už tai gavo kaip atlyginim?, egzistavo tiesioginis ryšys, nes už vykdom? veikl? jis imdavo faktoringo komisinius ir papildom? atlyginim? (*del credere*)(21).

51. Nagrin?jamoje byloje šalys nebuvo aiškiai susitarusios d?l komisini?. Taigi kyla klausimas, kas gal?t? b?ti laikoma atlygiu.

52. Net jeigu atlyg? mok?t? tre?ioji šalis(22), n?ra joki? ?rodym?, kad skolininkai gali b?ti ?pareigoti mok?ti GFKL daugiau, nei tur?t? mok?ti bankui. Tod?l nagrin?jamoje byloje atlyg? b?t? galima nustatyti remiantis dviem faktin?mis aplinkyb?mis: atskaitymu nuo nominalios skolos vert?s apskai?iuojant pirkimo kain? (kaip si?lo prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas) ir galimybe gauti peln? iš skolos pirkimo (kaip si?lo GFKL)(23).

53. Mano nuomone, atskaitymas netur?t? b?ti laikomas atlygiu. Taip yra tod?l, kad atskaitymas daromas siekiant atsižvelgti ? real? perleidžiamos rizikos dyd?, nes aptariamoms skoloms yra abejotinos skolos. Tod?l GFKL paprasčiausiai sumoka teisi? ir reikalavim? portfelio rinkos kain?, bet ne gauna atlyginim? už savo paslaugas. Ekonominiu poži?riu bankas neatlieka jokio faktinio atskaitymo, o paprasčiausiai sutinka su kaina, kuri? pirk?jas pasireng?s sumok?ti už teisi? ir reikalavim? portfelį.

54. Vis d?lto, net jei Teisingumo Teismas manyt?, kad tai yra banko mokamas atlygis, neaišku, ar tarp ?vykdyto atskaitymo ir suteiktos paslaugos yra tiesioginis ryšys.

55. Sprendime *Aardappelenbewaarplaats* Teisingumo Teismas nusprend?, kad tarp suteiktos paslaugos ir gauto atlygio tiesioginis ryšys neegzistavo tuo atveju, kai atlygiu buvo pripažintas neapibr?žtas akcij? vert?s sumažinimas(24). Šioje byloje kooperatinis susivienijimas, kuris suteikdavo naudotis bulvi? sand?li?, ?m? iš savo nari? užmokest? už saugojim?, taip pat už tai, kad jie sand?liuodavo savo bulves, kaip atlyg? jiems skirdavo akcijas. Vienais metais kooperatyvas nusprend? neimti užmokes?io už saugojim?, ta?iau sumažino savo nari? akcij? vert?. Teisingumo Teismas nusprend?, kad tokiu atveju nebuvo atliekami veiksmai vienas kito naudai.

56. Vis d?lto neseniai priimtame Sprendime *Astra Zeneca* Teisingumo Teismas nusprend?, kad tarp *Astra Zeneca* savo darbuotojams tiekiam? kupon? (paslaugos) ir darbuotoj? darbo užmokes?io sumažinimo (atlygio) egzistavo tiesioginis ryšys(25).

57. Toks rezultatas neb?tinai prieštarauja Sprendimui *Aardappelenbewaarplaats*. Byloje *Aardappelenbewaarplaats* nebuvo apibr?žtas akcij? vert?s sumažinimas. Nors Teisingumo Teismas išsamiau neaptar? šio aspekto, manau, kad toki? išvad? galima paaiškinti aplinkybe, jog b?t? buv? sud?tinga nustatyti, koki? vert? turi toks sumažinimas, ir atitinkamai parodyti, kad ši vert? atitinka suteikt? paslaug? vert?. Suteikt? paslaug? vert? ir tai, ar atlygis atitinka tikr?j? paslaug? vert?, yra svarb?s aspektai nustatant tiesioginio ryšio tarp sumok?to atlygio ir suteiktos paslaugos egzistavim?(26).

58. Nagrin?jamoje byloje atskaitymas nuo nominalios vert?s akivaizdžiai gautas ?vertinus daugel? didesn?s reikšm?s GFKL teikiamai paslaugai neturin?i? aplinkybi?, kaip antai galimyb? skirtingai ?vertinti skolinink? mokum?, skoloms užtikrinti panaudot? daikt? vert?s išlaikym?, laiko moment?, kai skolos gali b?ti realiai išieškotos, bei išieškojimo išlaidas.

59. Kaip pabr?ž? prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas, atskaitymas daromas ne d?l paslaugos, kuri? teikiant bankas atleidžiamas nuo skol? išieškojimo ir su tuo susijusios rizikos, bet d?l GFKL perimtos skolos esamos vert?s ?vertinimo. Mano nuomone, šis atskaitymas iš esm?s susij?s su tuo, kad nors jau buvo galima numatyti teisi? ir reikalavim? portfeliui b?ding? rizik?, ir toliau išliko dideli? neaiškum? d?l šio portfelio vert?s poky?i?.

Neaiškum? buvo ne tik d?l to, kaip GFKL pasiseks išieškoti skolas, bet taip pat apskritai d?l ekonomini? poky?i? ir, konkre?iai kalbant, d?l ?keitimo teisei ?tak? daran?i? poky?i? nekilnojamojo turto rinkose.

60. Taigi tokiomis aplinkyb?s negalima tvirtinti, kad atskaitymas suteikiamas už paslaug?, kurias GFKL teikia bankui, vert?. Tad n?ra tiesioginio ryšio tarp suteiktos paslaugos ir atlygio.

61. Nemanau, kad tiesioginis ryšys egzistuoja net tuo atveju, jei atlygiu b?t? laikoma GFKL suteikta galimyb? gauti pelno iš ?sigyt? skol?.

62. Pirma, Teisingumo Teismas nusprend?, kad pajamos iš investavimo ? investicinius fondus n?ra laikomos tiesioginiu atlygiu už paslaug?, kuri? esm? – si?lyti tre?iajai šaliai naudotis kapitalu, teikim?(27). Pagal analogij? pelnas, gautas spekuliuojant abejotinomis skolomis, netur?t? b?ti laikomas tiesioginiu atlygiu už tam b?ding? skol? išieškojimo paslaug?.

63. Antra, Teisingumo Teismas nusprend?, kad tiesioginis ryšys neegzistuoja tais atvejais, kai atlygis iš dalies priklauso nuo nežinom? veiksmi?(28). Taip yra nagrin?jamu atveju, nes pelno, kuris gal?t? b?ti gautas, dydis gali b?ti nustatytas tik neobjektyviai. Neatmestina, kad galiausiai GFKL gaus daugiau nei nominali ekonomin? skol? vert? ar sum?, kuri b?t? tarp nominalios vert?s ir sumok?tos kainos, arba ar net mažiau, nei ji sumok?jo bankui.

64. Tod?l nagrin?jamas atvejis nepatenka ? Šeštosios PVM direktyvos taikymo srit?, nes ne?rodyta, kad egzistuoja tiesioginis ryšys tarp atlygio ir paslaugos.

65. B?t? naudinga pridurti, kad jei išd?styta aiškinimas yra pagr?stas, daug vadinam?j? „blog?“ bank?, kurie valstyb?se nar?se ?steigti siekiant išvalyti finans? ?staig? balansus nuo abejotin? skol?, PVM poži?riu daugeliu atvej? gali b?ti laikomi teikiantys skol? išieškojimo paslaugas. D?l atlygio reikalavimo reik?t? kiekvienu konkre?iu atveju išnagrin?ti, ar egzistuoja tiesioginis ryšys tarp teikiamos paslaugos ir „blog?“ banko gauto atlygio, jei tik jis apskritai buvo gautas.

66. Tuo atveju, jei Teisingumo Teismas b?t? kitokios nuomon?s, taip pat atsakysiu ? antr?j? ir tre?i?j? prejudicinius klausimus.

VI – Ar nagrin?jama situacija atleidžiama nuo mokes?io pagal Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkt??

1. Atleidimas nuo mokes?io

67. Nagrin?jamos bylos šalys pateik? argumentus, kurie grindžiami Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 1, 2, 3 ir 5 papunk?iuose numatytais atleidimo nuo mokes?io atvejais.

a) Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 1 papunktis

68. GFKL teigia, kad sandoris tur?t? b?ti laikomas paskolos suteikimu Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 1 papunktyje pavartota prasme, nes mok?jimas atliktas nedelsiant, o skolas GFKL ?sigijo v?liau.

69. Iš tikr?j? šioje nuostatoje pateikta s?voka yra pakankamai plati, kad apimt? preki? tiek?jo suteikiam? paskol? mok?jimo atid?jimo forma(29). Be to, šioje nuostatoje neapsiribojama banko ir finans? ?staig? teikiamomis paskolomis ir kreditais(30). Vis d?lto manau, kad paskolos suteikimas susij?s su t?stiniais skoliniais šali? santykiais, kurie trunka tam tikra laikotarp? iki tol, kol paskola bus gr?žinta. Nagrin?jamoje byloje po to, kai buvo ?sigytas teisi? ir reikalavim? portfelis, tokie

t?stiniai skoliniai santykiai neegzistuoja(31).

70. Be to, negalima teigti, jog GFKL suteik? paskol? bankui, nes skolos jau buvo abejotinos, o GFKL tikslas buvo jas išieškoti(32). Kalbant apie GFKL ir Banko santykius, pažym?tina, kad šiuo atveju, priešingai nei ? faktoring? panašios veiklos atveju, GFKL neteikia jokio finansavimo bankui, kuris v?liau b?t? ?skaitytas gavus skolinink? mok?jimus.

71. Tod?l nagrin?jama situacija negali b?ti atleista nuo mokes?io pagal Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 1 papunkt?.

b) Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 2 papunktis

72. Prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas klausia, ar nagrin?jam? situacij? reikia laikyti sandoriu d?l paskol? finansini? garantij?, nes ji atrodo panaši ? nagrin?t?j? byloje *Bally* (33). Ši byla buvo susijusi su atsiskaitymu kredito kortele už tam tikras ?sigytas prekes. Teisingumo Teismas nusprend?, kad tokia situacija reišk? finansin? garantij? ir tod?l ji buvo atleista nuo mokes?io. Prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateikusio teismo teigimu, ši byla taip pat buvo susijusi su tuo, kad *Bally* už tam tikr? pinig? sum? perleisdavo skolas kredito kortelės išduodan?iai bendrovei.

73. Mano manymu, ši analogija n?ra ?tikinama. Kai atsiskaitoma kredito kortele, pardav?jas sutinka, kad pirk?jas ne?vykdys savo pareigos sumok?ti sutart? kain? teis?ta mok?jimo priemone ir kad mok?jimo forma bus naujai sukurti skoliniai santykiai tarp kredito kortelės išduodan?ios bendrov?s ir pardav?jo (atitinkantys pirk?jo skol? kredito kortelės išduodan?iai bendrovei). Faktinis kreditines kortelės išduodan?ios bendrov?s mok?jimas pardav?jui visada yra atid?tas, t. y. jis atliekamas po to, kai pirk?jas jau tur?t? b?ti sumok?j?s, jeigu nuspr?st? mok?ti grynais pinigais. Tod?l tikr?j? pardavimo sandorio šali? poži?riu kredito kortelės išduodan?ios bendrov?s funkcija yra garantuoti, kad pardav?jas gaus sutart? kain?, iš jos atskai?ius komisinius kredito kortelės išduodan?iai bendrovei, kurie yra šios bendrov?s gaunamas atlygis už finansini? garantij? paslaugos teikim? pardav?jui.

74. Nagrin?jamoje byloje tarp skolinink? ir GFKL n?ra teisini? santyki?, kurie egzistuot? savarankiškai nuo teisi? ir reikalavim? portfelio ?sigijimo. GFKL nepažad?jo skolininkams ar bankui sumok?ti pradines skolas remiantis j? nominali?ja verte. Ji papras?iausiai už teisi? ir reikalavim? portfel? moka kain?, kuri sudaro dal? j? nominalios vert?s. Taigi, nors nagrin?jama byla susijusi su skolos perleidimu už tam tikr? pinig? sum?, šis perleidimas nevyksta remiantis iš anksto nustatytais sutartiniais santykiais tarp garantuojan?io asmens ir kreditoriaus, kurie b?dingi garantijos paslaugoms, ?skaitant ir tas, kai pardav?jas susitaria su kredito kortelės išduodan?ia bendrove, kad jos kortel?s bus priimamos kaip atsiskaitymo priemon?.

75. Airijos vyriausyb? nurodo, kad nagrin?jamas atvejis gal?t? prilygti „sandoriams d?l kitoki? finansini? užtikrinim?“, nurodytiems kitoje Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 2 papunk?io dalyje, nes kai kurios skolos yra užtikrintos nekilnojamoju turtu.

76. Šis teiginys man?s taip pat ne?tikina. Kaip pripaž?sta pati Airija, ši nuostata b?t? netaikoma daliai aptariam? portfel? sudaran?i? teisi? ir reikalavim?, b?tent ? š? portfel? ?trauktoms neužtikrintoms paskoloms. Mano nuomone, teisi? ir reikalavim? portfelis turi b?ti vertinamas kaip visuma ir jis negali b?ti dirbtinai išskaidytas taip, kad vienos ? j? ?trauktos skolos yra atleidžiamos nuo mokes?io pagal vien? nuostat?, o kitos – ne. Be to, negalima teigti, kad atlikdama mok?jim? GFKL suteikia bankui užtikrinim?.

c) Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 5 papunktis

77. Galiausiai Airijos vyriausybė tvirtina, kad sandoris galėtų būti priskiriamas šios direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 5 papunkčiui kaip „sandoris dėl obligacijų ir kitų vertybinių popierių“, nes paskolos dokumentai akivaizdžiai laikytini apyvartiniais.

78. Nors tiesa, kad nagrinėjama byla susijusi su apyvartiniais paskolų dokumentais, tai nėra esminė aplinkybė nustatant Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 3 ir 5 papunkčių taikymo sritį, nes abi nuostatos apima apyvartinius dokumentus. Svarbu tai, kad paskolos sutartys su konkrečiais banko klientais, net jeigu jos turi apyvartinį skolinį sąsipaigojimą formą ar jais yra užtikrintos, nėra skirtos prekybai vertybinių popierių rinkose kaip obligacijos ir kiti vertybiniai popieriai.

79. Mano nuomone, nagrinėjamoje byloje Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 5 papunktis netaikytinas. Šios direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkte išvardyti atleidimo nuo mokesčio atvejai nėra laikytini aiškiai išdėstyta sistemiška visuma. Vis dėlto šios nuostatos tekstas leidžia daryti išvadą, kad skirtingi atleidimo nuo mokesčio atvejai skirti skirtingoms sandoriams, kuriuos prastai sudaro finansinių paslaugų teikimu užsiimančiosios subjektai, grupės(34).

80. Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 5 papunktyje tvirtintas atleidimas nuo mokesčio skirtas sandoriams dėl vertybinių popierių, atstovaujančių bendrovės nuosavam ar iš kitų šaltinių gautam kapitalui, kurie prasti pirminei ar antrinei vertybinių popierių rinkai ir bendrovei finansavimui. Šiuos sandorius dažniausiai sudaro investiciniai bankai, finansines paslaugas teikiantys subjektai ir investuotojai.

81. Kita vertus, 13 straipsnio B skirsnio d punkto 3 papunktyje numatytas atleidimas nuo mokesčio susijęs su operacijomis, kurias prastai atlieka mažmenine bankininkyste užsiimančios finansų įstaigos ir kurios nėra atleidžiamos nuo mokesčio pagal šios direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 1 ir 2 papunkčius. Pagal šią nuostatą nuo mokesčio atleidžiamos įvairios operacijos dėl sąskaitų, skolų ir mokėjimų bei susijusi apyvartinė dokumentų.

82. Dėl to nagrinėjamoje situacijoje reikia vertinti ne pagal Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 5 papunktį, o pagal šios direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 3 papunktį.

d) Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 3 papunktis

83. Pagal Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 3 papunktį nuo mokesčio atleidžiami sandoriai dėl skolų, bet šis atleidimas netaikomas „skolų išieškojimui“. Todėl kyla klausimas, ar šioje nuostatoje esanti sąvoka „skolų išieškojimas“ apima nagrinjamą atvejį.

84. Visiems puikiai žinoma, kad atleidimo nuo mokesčio atvejai turi būti aiškinami siaurai, o išimtys, taikomos atleidimui nuo mokesčio, – plačiai(35).

85. Sąvoka „skolų išieškojimas“ nėra apibrėžta Šeštojoje PVM direktyvoje, tačiau jau buvo iki šiol nagrinėta dviejuose sprendimuose(36). Pagal šį Teisingumo Teismo praktiką „skolų išieškojimas“ yra susijęs su finansiniais sandoriais, kuriais siekiama piniginių skolų apmokėjimo(37). Ši sąvoka taikoma tiek skoloms, kurias skolininkas jau vėluoja sumokėti, tiek kitoms skoloms(38). Todėl aplinkybė, kad skolų apmokėjimo terminas yra pasibaigęs, nereiškia, kad toks sandoris negali būti vertinamas kaip „skolų išieškojimas“(39).

86. Dėl šios išvados 39–46 punktuose išdėstytą priežastį aš manau, kad Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 3 papunktyje esanti sąvoka „skolų išieškojimas“ apima

nagrinėjamoji situacija ir kad GFKL teikia bankui skolą išieškojimo paslaugą.

2. Ar tai viena paslauga?

87. Atsakant į antrąjį prejudicinį klausimą liko išsiaiškinti paskutinį aspektą, t. y. ar nagrinėjamos paslaugos teikimas gali būti laikomas vienos paslaugos teikimu, ar teikiamos dvi paslaugos: viena paslauga, kuri skirta išvaduoti banką nuo skolą išieškojimo veiklos (kuri anksčiau priskyriau skolos išieškojimo paslaugoms), ir kita paslauga, priskirtina paskolos suteikimui pagal Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 1 papunktį.

88. Pagal Teisingumo Teismo praktiką, kai sandorį sudaro jo sudėtinė dalis ir veiksmų daugetas, reikia atsižvelgti į visas aplinkybes, kuriomis šis sandoris vyksta, siekiant nustatyti, ar tai yra dvi arba daugiau atskirų paslaugų, ar viena paslauga(40).

89. Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad, viena vertus, iš Šeštosios PVM direktyvos 2 straipsnio 1 punkto išplaukia, jog kiekvienas sandoris iš esmės laikytinas atskiru bei savarankišku, ir, kita vertus, sandoris, kurį ekonominiu požiūriu sudaro vienas paslaugos teikimas, negali būti dirbtinai skaidomas, kad nebūtų pakeistas PVM sistemos funkcionalumas.

90. Viena paslauga yra tuomet, kai du ar daugiau elementų ar veiksmų, kuriuos apmokestinamasis asmuo pateikia vartotojui, yra taip glaudžiai susiję, kad objektyviai sudaro vieną ekonomiškai neskaidomą paslaugą, kurios išskaidymas būtų dirbtinio pobūdžio(41). Be to, viena paslauga yra ir tuomet, kai vienas ar keli elementai turi būti laikomi sudarančiais pagrindinę paslaugą, ir, priešingai, vienas ar keli elementai turi būti laikomi nepagrindiniais, kuriems taikomas pagrindinės paslaugos mokestinis režimas. Paslauga visų pirma laikytina šalutine, o ne pagrindine tuomet, kai klientams ji yra ne pats tikslas, o priemonė geriausiomis sąlygomis gauti pagrindinę teikiamąją paslaugą(42).

91. Nagrinėjamoje byloje ekonominis sandorio tikslas yra išvaduoti banką nuo skolą išieškojimo veiklos. Neginytina, kad GFKL moka už aptariamą skolą įsigijimą, bet mokama už skolinius reikalavimus, kuriuos GFKL gauna. Todėl neturėtų būti laikoma, kad tai dvi savarankiškos paslaugos, kurias teikia GFKL, nes tai veikiau yra neatskiriamai susijusios paslaugos.

92. Dėl šių priežasčių darytina išvada, kad nagrinėjama situacija prilygsta „skolą išieškojimui“, kaip jis suprantamas pagal Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 3 papunktį, ir todėl nėra atleidžiama nuo PVM.

VII – Kokia yra atlygio vertė nagrinėjamo atveju?

93. Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, kas turėtų būti laikoma atlygiu nagrinėjamoje byloje apskaičiuojant apmokestinamąją vertę: šalių prognozuojamos ar realios išieškojimo išlaidos.

94. Šeštosios PVM direktyvos 11 straipsnio A skirsnio 1 dalies a punkte apmokestinamoji vertė apibrėžiama kaip „viskas, kas sudaro atlygą, kuris yra ar turi būti tiekiamas gautas iš pirkėjo, kliento ar trečiosios šalies už tokias prekes ar paslaugas, įskaitant subsidijas, tiesiogiai susijusias su šia preke ar paslauga kaina“.

95. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką atlygis yra subjektyvi kaina, o ne objektyviais kriterijais nustatyta kaina(43). Taigi paslaugos teikimo apmokestinamąją vertę sudaro iš tikrųjų gautas atlygis, o ne nominali vertė.

96. Todėl nagrinėjamoje byloje atlygis negali būti skaičiuojamas remiantis vadinamosios nominalios ekonominės vertės ir sumokėtos kainos skirtumu. Prašymą priimti prejudicinį

sprendim? pateik?s teismas pažym?jo, jog labai tik?tina, kad šalys d?l nominalios ekonomin?s vert?s susitar? tik d?l PVM. Tod?l nominali ekonomin? vert? galb?t parodo tik?tin? GFKL pelno iš sandorio marž? arba sum?, nuo kurios jos yra pasirengusios sumok?ti PVM. Mano nuomone, tokiu atveju, kai apmokestinamoji vert? yra grindžiama pelno marža, tokia marža turi b?ti pagr?sta realiais poky?iais, o ne preliminariais skai?iavimais, antraip apmokestinamiesiems asmenims gali tekti mok?ti PVM už atlyg?, kurio jie niekada negauna.

97. Atlygio dydis taip pat negali b?ti grindžiamas skolos, ?trauktos ? teisi? ir reikalavim? portfel?, nominalios vert?s ir GFKL sumok?tos kainos skirtumu, nes tai papras?iausiai prilygt? skolos nuvert?jimui.

98. Mano nuomone, nagrin?jamoje byloje atlygis turi b?ti apskai?iuojamas remiantis tuo, k? GFKL faktiškai gavo iš banko, tai yra skirtumu tarp sumos, kuri? ji galiausiai išieškojo iš skolinink?, susijusi? su teisi? ir pareig? portfelium, ir kainos, už kuri? ji pirk? š? portfel?.

99. Ši išvada pagr?sta dviem sprendimais, kuriuose Teisingumo Teismas sprend? panašias problemas, susijusias su atlygio dydžio apskai?iavimu.

100. Sprendime *First National Bank Chicago* Teisingumo Teismas konstatavo, kad užsienio valiut? keitimo sandori? atveju, kai tam tikr? konkre?i? sandori? atžvilgiu n?ra skai?iuojami jokie mokes?iai ar komisiniai, apmokestinamoji vert? yra galutinis paslaugos teik?jo iš sandori? per nustatyt? laikotarp? gautas rezultatas(44). Be to, Teisingumo Teismas atmet? galimyb?, kad skirtumas tarp si?lomos pardavimo kainos ir si?lomos pirkimo kainos gal?t? b?ti laikomas apmokestinam?ja verte(45).

101. Sprendimas *Argos* taip pat pagal analogij? reikšmingas nagrin?jamoje byloje. Ši byla buvo susijusi su tuo, kad parduotuv? prekiaavo kuponais, kartais juos parduodama už nominali?j? vert?, o kartais taikydama nuolaidas. Teisingumo Teismo buvo klausama, kas tur?t? b?ti laikoma atlygio dydžiu tuo atveju, kai min?tas kuponas buvo nupirktas su nuolaida – nominalioji vert? ar kupono pirkimo kaina. Teisingumo Teismas nusprend?, kad reikšminga yra ne nominalioji vert?, o suma, kuri? parduotuv? faktiškai gavo(46).

102. Iš tikr?j? tokia išvada pav?lins moment?, kai bus sužinota apmokestinamoji vert? ir išieškotos privalomos sumok?ti sumos. Vis d?lto Teisingumo Teismas jau yra nusprend?s, kad atlygis gali b?ti sukaup?as per tam tikr? laikotarp?(47).

103. Atsižvelgdamas ? tai manau, kad nagrin?jamoje byloje atlygis turi b?ti nustatomas remiantis skirtumu tarp faktiškai GFKL išieškot? skol? sumos ir kainos, kuri? ji sumok?jo ?sigydamas skolas iš banko.

VIII – Išvada

104. Atsižvelgdamas ? tai, kas išd?styta, Teisingumo Teismui si?lau prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateikusiam teismui pateikti tok? atsakym?:

1. Parduodant (perkant) abejotinas skolas j? pirk?jas laikytinas teikian?iu paslaug? ir vykdan?iu ekonomin? veikl?, kaip tai suprantama pagal 1977 m. geguž?s 17 d. Šeštosios Tarybos direktyvos 77/388/EEB d?l valstybi? nari? apyvartos mokes?i? ?statym? derinimo – Bendra prid?tin?s vert?s mokes?io sistema: vienodas vertinimo pagrindas 2 straipsnio 1 dalies ir 4 straipsn?.

Vis d?lto toki? paslaug? teikimas nepatenka ? Šeštosios PVM direktyvos taikymo srit?, nes nagrin?jamoje byloje neegzistuoja tiesioginis ryšys tarp suteikt? paslaug? ir gauto atlygio.

105. ? antr?j? ir tre?i?j? klausimus atsakyti nereikia. Vis d?lto alternatyviai si?lau pateikti tokius

atsakymus:

2. Nagrinėjama situacija prilygsta „skolų išieškojimui“ Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 3 papunktyje pavartota prasme ir todėl nėra atleista nuo PVM.

3. Nagrinėjamoje byloje atlygis turi būti nustatomas remiantis skirtumu tarp faktiškai GFKL išieškotų skolų sumos ir kainos, kurią ji sumokėjo įsigydama skolas iš banko.

1 – Originalo kalba: anglų.

2 – 2003 m. birželio 26 d. Sprendimas *MKG* (C-305/01, Rink. p. I-6729).

3 – Žr. minėto Sprendimo *MKG* 80 punktą.

4 – Žr. minėto Sprendimo *MKG* 49 punktą.

5 – D. Laertius „Lives of eminent Philosophers“, VI–X knygos, ? anglų kalbą vertė R. D. Hicks, Loeb Classical Library, p. 43.

6 – 1977 m. gegužės 17 d. Šeštoji Tarybos direktyva 77/388/EEB dėl valstybių narių apyvartos mokesčių įstatymų derinimo – Bendra pridėtinės vertės mokesčio sistema: vienodas vertinimo pagrindas (toliau – Šeštoji PVM direktyva) (OL L 145, 1977, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 9 sk., 1 t., p. 23). Nuo 2007 m. sausio 1 d. Šeštoji PVM direktyva buvo pakeista 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyva 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos (toliau – PVM direktyva) (OL L 347, 2006, p. 1 ir klaidų ištaisymas OL L 335, 2007, p. 60). PVM direktyva siekiama pateikti geresnio reglamentavimo principą atitinkantį aiškų ir racionalų taikytiną nuostatų išdėstymą (3 konstatuojamoji dalis).

7 – Vokietijos valdžios institucijų požiūriu, kurio Vokietija laikosi ir nagrinėjamoje byloje, lemiamas veiksnys atskiriant apmokestinamas skolas išieškojimo paslaugas (kaip antai ? faktoringą panašią veiklą) ir PVM neapmokestinamų skolų perleidimą yra rizikos perleidimas. Jei rizika išlieka kreditoriui, toks sandoris yra apmokestinamas, o jei rizika perleidžiama, tai yra ?sipareigojimų pardavimas, kuris nėra laikomas pirkėjo teikiama paslauga pardavėjui.

8 – Be kita ko, tai buvo hipotekos ir kitos teisės bei reikalavimai, susiję su priede nurodytomis paskolų sutartimis, ?skaitant skolinius reikalavimus, visus papildomus esamus ir (arba) būsimus, sulyginius ir (arba) terminuotus reikalavimus, kaip antai palūkanos, išlaidos ir rinkliavos, visi papildomi ir trečiųjų asmenų suteikti finansiniai užtikrinimai, visi nuosavybės ir kiti dokumentai, susiję su paskolų sutartimis, kaip antai aktai, klientų bylos, susirašinėjimas ir kiti verslo dokumentai.

9 – Anglų, švedų, estų, latvių, lietuvių, vengrų, maltiečių, lenkų ir slovėnų kalbomis.

10 – Ispanų, čekų, danų, vokiečių, graikų, prancūzų, italų, olandų, portugalų, slovėkų ir suomių kalbomis. Vertimo ? bulgarų ir rumunų kalbas nėra.

11 – 2 išnašoje minėto Sprendimo *MKG* 77 punktas.

12 – 2009 m. spalio 22 d. Sprendimo *Swiss Re Germany Holding* (C-242/08, Rink. p. I-10099) 27 ir 28 punktai.

13 – 1998 m. liepos 14 d. Sprendimo *First National Bank of Chicago* (C-172/96, Rink. p. I-4387) 21 ir 22 punktai.

- 14 – Min?to Sprendimo *First National Bank of Chicago* 25 punktas.
- 15 – Min?to Sprendimo *First National Bank of Chicago* 29 punktas.
- 16 – 2 išnašoje min?to Sprendimo *MKG* 49 punktas.
- 17 – 2 išnašoje min?to Sprendimo *MKG* 77 punktas.
- 18 – 2 išnašoje min?to Sprendimo *MKG* 50 punktas.
- 19 – 1994 m. kovo 3 d. Sprendimo *Tolsma* (C?16/93, Rink. p. I?743) 14 punktas.
- 20 – 1996 m. vasario 29 d. Sprendimo *Mohr* (C?215/94, Rink. p. I?959) 17 punktas; 1981 m. vasario 5 d. Sprendimas *Coöperatieve Aardappelenbewaarplaats* (54/80, Rink. p. 445) ir 1988 m. kovo 8 d. Sprendimas *Apple and Pear Development Council* (102/86, Rink. p. 1443).
- 21 – 2 išnašoje min?to Sprendimo *MKG* 48 ir 49 punktai.
- 22 – Šeštosios PVM direktyvos 11 straipsnio A skirsnio 1 dalies a punktas. ?prastai ?sipareigojim? nevykdantis skolininkas privalo atlyginti išieškojimo išlaidas, ?skaitant atlyginim? tiems asmenims, kurie užsi?m? skol? išieškojimu. Darau prielaid?, kad GFKL turi teis?, kad jai b?t? atlygintos išlaidos taip pat, kaip jos b?t? buvusios atlygintos bankui, jeigu jis pats b?t? išieškoj?s skolas.
- 23 – Pažymiu, kad skirtumas tarp nominaliosios ekonomin?s vert?s ar faktiškai išieškot? pinig? ir GFKL sumok?tos kainos bankui yra ne tik atlygis už skol? išieškojim?; jis taip pat susij?s su kapitalo prieaugiu ir sumaž?jimu, susijusiu su tuo, kad GFKL tam tikr? laikotarp? valdo teisi? ir reikalavim? portfel?.
- 24 – 20 išnašoje min?to Sprendimo *Coöperatieve Aardappelenbewaarplaats* 12 punktas.
- 25 – 2010 m. liepos 29 d. Sprendimo *Astra Zeneca UK* (C?40/09, Rink. p. I?0000) 29 punktas.
- 26 – 2009 m. spalio 29 d. Sprendimas *Komisija prieš Suomij?* (C?246/08, Rink. p. I?10605). Šioje byloje kilo klausimas, ar tur?jo b?ti apmokestinamas atlygis už teisin?s pagalbos paslaugas. Teisingumo Teismas nusprend?, kad jos netur?jo b?ti apmokestinamos, nes atlygis tik iš dalies priklauso nuo suteikt? paslaug?. Kiti veiksniai buvo paslaugos gav?jo turtas ir pajamos, kurie netur?jo tiesioginio ryšio su teikiama paslauga.
- 27 – 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimo *EDM* (C?77/01, Rink. p. I?4295) 63 punktas.
- 28 – Pagal analogij? žr. 2000 m. lapkri?io 14 d. Sprendimo *FloridienneirBerginvest* (C?142/99, Rink. p. I?9567) 22 ir 23 punktus, kuriuose Teisingumo Teismas nusprend?, kad dividendus išmok?jus d?l tre?iojo asmens vienašališkai priimto sprendimo, jie iš dalies buvo pagr?sti nežinomais veiksniais, tod?l neegzistavo tiesioginis ryšys.
- 29 – 1997 m. birželio 5 d. Sprendimo *SDC* (C?2/95, Rink. p. I?3017) 34 punktas.
- 30 – Min?to Sprendimo *SDC* 34 punktas.
- 31 – Šiuo atžvilgiu svarbu pažym?ti, kad nagrin?jamu atveju pal?kanos naudojamos apskai?iuoti nominali? ekonomin? skolos vert?. Sudarius sandor? bankas neprivalo GFKL mok?ti pal?kan?.
- 32 – Tai, ar konkre?iais atvejais GFKL gali iš naujo der?tis d?l paskolos s?lyg?, sutikdama d?l ilgesnio laikotarpio jai sumok?ti ir taip suteikdama paskol? ankstesniesiems banko klientams

(skolininkams), yra atskiras klausimas. Tai reikšt? nauj? GFKL ir susijusio skolininko sandor?.

33 – 1993 m. geguž?s 25 d. Sprendimas *Bally* (C?18/92, Rink. p. I?02871).

34 – Žr., pavyzdžiui, 2007 m. balandžio 19 d. Sprendimo *Velvet & Steel Immobilien* (C?455/05, Rink. p. I?3225) 21 ir 22 punktus.

35 – 2010 m. spalio 28 d. Sprendimo *AXA UK* (C?175/09, Rink. p. I?0000) 30 punktas ir jame nurodyta teismo praktika.

36 – 2 išnašoje min?tas Sprendimas *MKG* ir 35 išnašoje min?tas Sprendimas *AXA*.

37 – 2 išnašoje min?to Sprendimo *MKG* 78 punktas ir 35 išnašoje min?to Sprendimo *AXA* 31 punktas.

38 – 35 išnašoje min?to Sprendimo *AXA* 34 punktas.

39 – Priešingai, faktoringas susij?s su tuo, kad finansuotojas priži?ri esamas kliento gautinas sumas. Tod?l, mano nuomone, sandoriai d?l laiku negr?žint? skol? negali b?ti laikomi faktoringo paslaugomis, net jei komercine prasme faktoringas taip pat gali apimti laiku negr?žint? skol? pirkim?.

40 – 2005 m. spalio 27 d. Sprendimo *Levob Verzekeringen ir OV Bank* (C?41/04, Rink. p. I?9433) 19 punktas ir 2007 m. kovo 29 d. Sprendimo *Aktiebolaget NN* (C?111/05, Rink. p. I?2697) 21 punktas.

41 – Min?to Sprendimo *Levob Verzekeringen ir OV Bank* 20 ir 22 punktai bei min?to Sprendimo *Aktiebolaget NN* 22 ir 23 punktai.

42 – 1999 m. vasario 25 d. Sprendimo *CPP* (C?349/96, Rink. p. I?973) 30 punktas; 40 išnašoje min?to Sprendimo *Levob Verzekeringen ir OV Bank* 21 punktas; 2009 m. birželio 11 d. Sprendimo *RLRE Tellmer Property* (C?572/07, Rink. p. I?4983) 18 punktas ir 2010 m. gruodžio 2 d. Sprendimo *Everything Everywhere* (C?276/09, Rink. p. I?0000) 24 ir 25 punktai.

43 – 20 išnašoje min?to Sprendimo *Coöperatieve Aardappelenbewaarplaats* 13 punktas; 2001 m. geguž?s 15 d. Sprendimo *Primback* (C?34/99, Rink. p. I?3833) 24 punktas ir 1996 m. spalio 24 d. Sprendimo *Argos Distributors* (C?288/94, Rink. p. I?5311) 16 punktas ir jame nurodyta teismo praktika.

44 – 13 išnašoje min?to Sprendimo *First National Bank of Chicago* 47 punktas.

45 – 13 išnašoje min?to Sprendimo *First National Bank of Chicago* 45 punktas.

46 – 43 išnašoje min?to Sprendimo *Argos Distributors* 16, 18, 20 ir 23 punktai.

47 – 13 išnašoje min?to Sprendimo *First National Bank of Chicago* 48 punktas ir jame nurodyta teismo praktika.